

Верховний
Суд

«Vade mecum» вітчизняної цивілістики

03 грудня 2020 року

Верховний
Суд

Види прав цивільних

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати
Касаційного цивільного суду від 06 листопада 2019 року у справі № 490/7071/16-ц
(провадження № 61-25815св18)

Усталеним є розуміння переважного права як такого суб`єктивного цивільного право, яке надає його носієві можливість пріоритетно перед іншими особами набути інше або здійснити існуюче суб`єктивне право.

Системне тлумачення вказаних норм свідчить, що законодавець розмежовує конструкції «відмова від майнового права» і «передача майнового права». Правовим наслідком відмови від майнового права інтелектуальної власності на сорт рослин є те, що цей сорт стає суспільним надбанням і його може вільно використовувати будь-яка особа. Тобто, при відмові від майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин не відбувається їх передачі іншому суб`єктові. Натомість при укладенні договору про передачу майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин відбувається передача (перехід) від одного суб`єкта до іншого. Відмінність правових конструкцій «відмова від майнового права» і «передача майнового права» впливає і на вибір правових норм, які регулюють відносини при відмові від майнового права і при передачі (переході) майнового права.

ЦК як основний акт цивільного законодавства

Верховний
Суд

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати
Касаційного цивільного суду від 06 листопада 2019 року у справі № 490/7071/16-
ц (провадження № 61-25815св18)

У частині п'ятій статті 4 ЦК України передбачено, що інші органи державної влади України, органи влади Автономної Республіки Крим можуть видавати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини, лише у випадках і в межах, встановлених Конституцією України та законом.

Тлумачення статті 4 ЦК України свідчить, що у ній встановлено повний перелік нормативно-правових актів, якими можуть регулюватися цивільні відносини. Крім Конституції України, ЦК України та інших законів України, цивільні відносини можуть регулюватися, за загальним правилом, лише такими підзаконними актами, як: акти Президента України, видані у випадках, установлених виключно Конституцією України; постанови Кабінету Міністрів України, що не суперечать положенням ЦК України та інших законів України. Якщо постанова Кабінету Міністрів України суперечить положенням ЦК України, або іншому закону, мають застосовуватися відповідні положення ЦК або іншого закону. Інші органи державної влади України та органи влади Автономної Республіки Крим можуть видавати нормативні акти, що регулюють цивільні відносини, лише у випадках і в межах, установлених Конституцією України та законом.

Верховний
Суд

Пріоритет ЦК

постанова Верховного Суду у складі Касаційного цивільного суду від 10 жовтня 2018 року у справі № 362/2159/15-ц (провадження № 61-28712св18)

Тлумачення статті частини 3 статті 698 ЦК України дозволяє зробити висновок, що: законодавець встановив пріоритет ЦК України в регулюванні договору роздрібної купівлі-продажу; у випадку відсутності регулювання на рівні ЦК України застосовується законодавство про захист прав споживачів.

Верховний
Суд

Застосування актів міжнародної приватноправової уніфікації права
Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного
цивільного суду від 12 червня 2019 року у справі № 344/3627/16-ц (провадження № 61-
21032св18)

Загальноприйнятим у світовій практиці є застосування щодо юридично-значимих повідомлень принципу «доставки (одержання)» повідомлень, якщо сторони прямо не передбачили застосування принципу «відправлення». Зокрема: (а) у підпункті 3 пункту I.-1:109 Принципів, визначень і модельних правил європейського приватного права вказано, що повідомлення вступає в силу у момент досягнення адресата, якщо з нього не слідує більш пізній момент вступу у силу; (б) згідно пунктів 2, 3 Принципів європейського контрактного права з урахуванням положень пунктів (4) та (5), будь-які повідомлення набирають чинності з моменту, коли вони отримані адресатом.

Дія в часі актів цивільного законодавства

Верховний
Суд

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати
Касаційного цивільного суду від 03 березня 2020 року в справі № 686/7590/18
(провадження № 61-698св19)

Тлумачення статті 5 та пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України свідчить, що за загальним правилом, дія актів цивільного законодавства в часі має футороспективний характер, тобто спрямована на майбутнє. У зв'язку з чим законодавець передбачає, що акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності